

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ імені Г.С.КОСТЮКА НАПН УКРАЇНИ
Лабораторія психології навчання ім. І.О.Синиці

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ
НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ»**
**З НАГОДИ 70-ТИ ЛІТТЯ ЗАСНУВАННЯ ЛАБОРАТОРІЇ
ПСИХОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІМЕНІ І.О СИНИЦІ**

25-26 травня 2017 року

Київ-2017

**G.S. KOSTIUK INSTITUTE OF PSYCHOLOGY NATIONAL ACADEMY OF
EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE**

I.O. Synytsa Laboratory of Psychology of Studies

International Scientific-Practical Conference

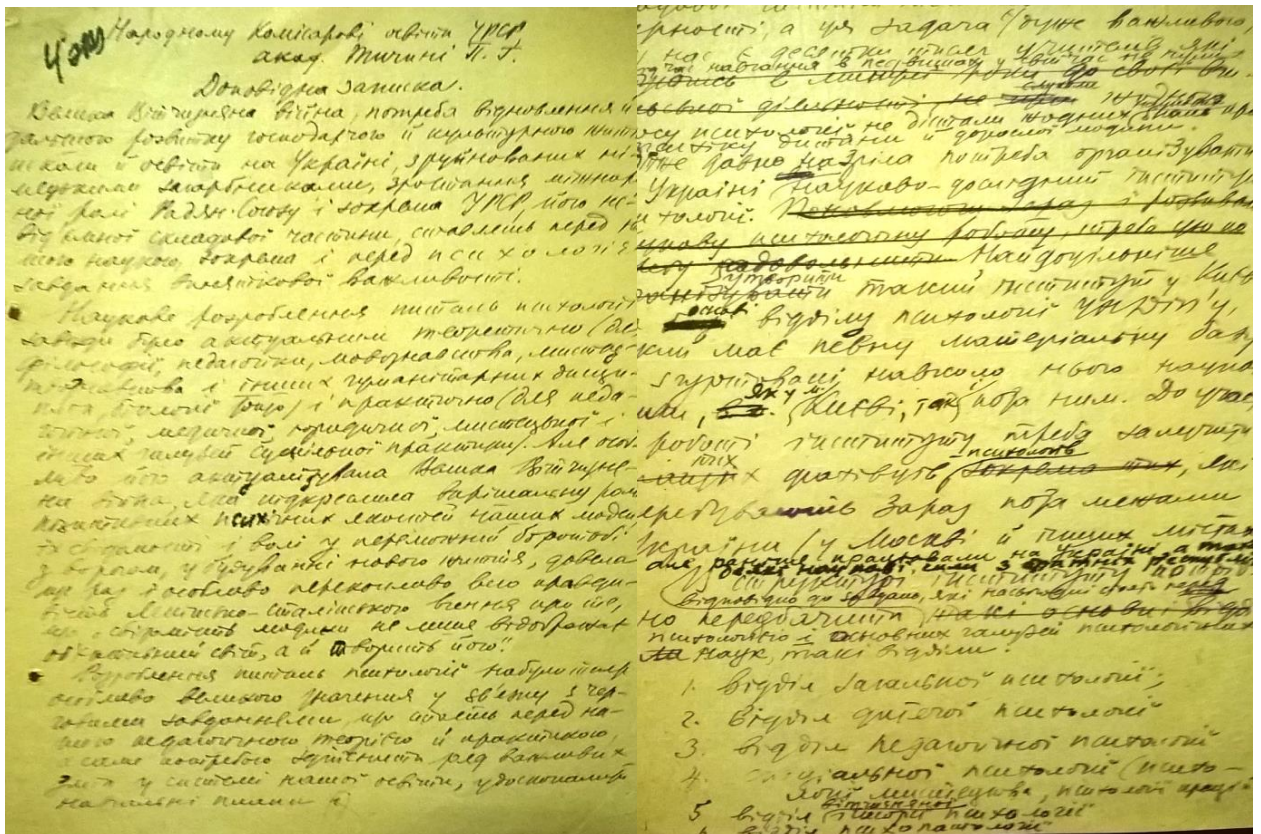
**«Actual problems of learning and development»
On the occasion of the 70 anniversary of the founding of the
I.O. Synytsa Laboratory of Psychology of Studies**

May 25-26th, 2017

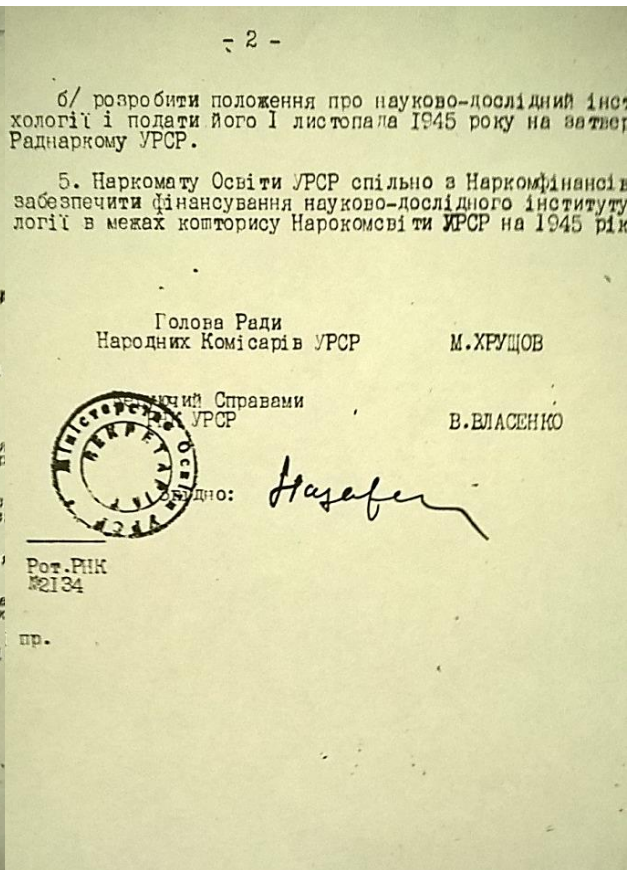
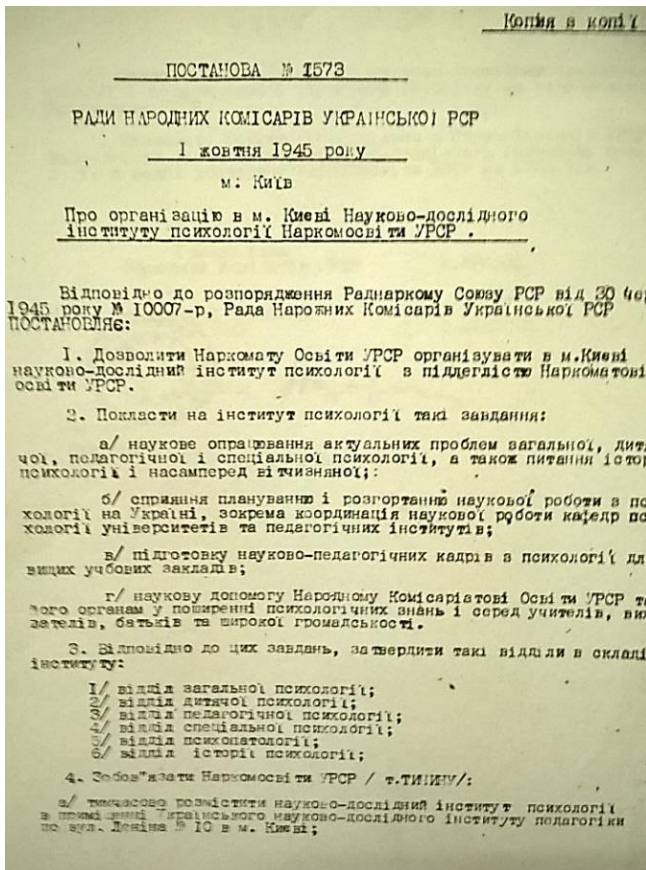
Kyiv-2017

Історична довідка про лабораторію психології навчання ім. І.О.Синиці.

Проблематика педагогічної психології, зокрема психології навчання, вивчення психологічних закономірностей розвитку особистості в освітньому просторі, декларувалась як провідний напрямок науково-дослідної та науково-організаційної роботи Інституту психології Наркомосвіти (згодом (Мінісвіти) УРСР (нині Інститут психології ім. Г.С.Костюка НАПН України) від початку його заснування в 1945 році:

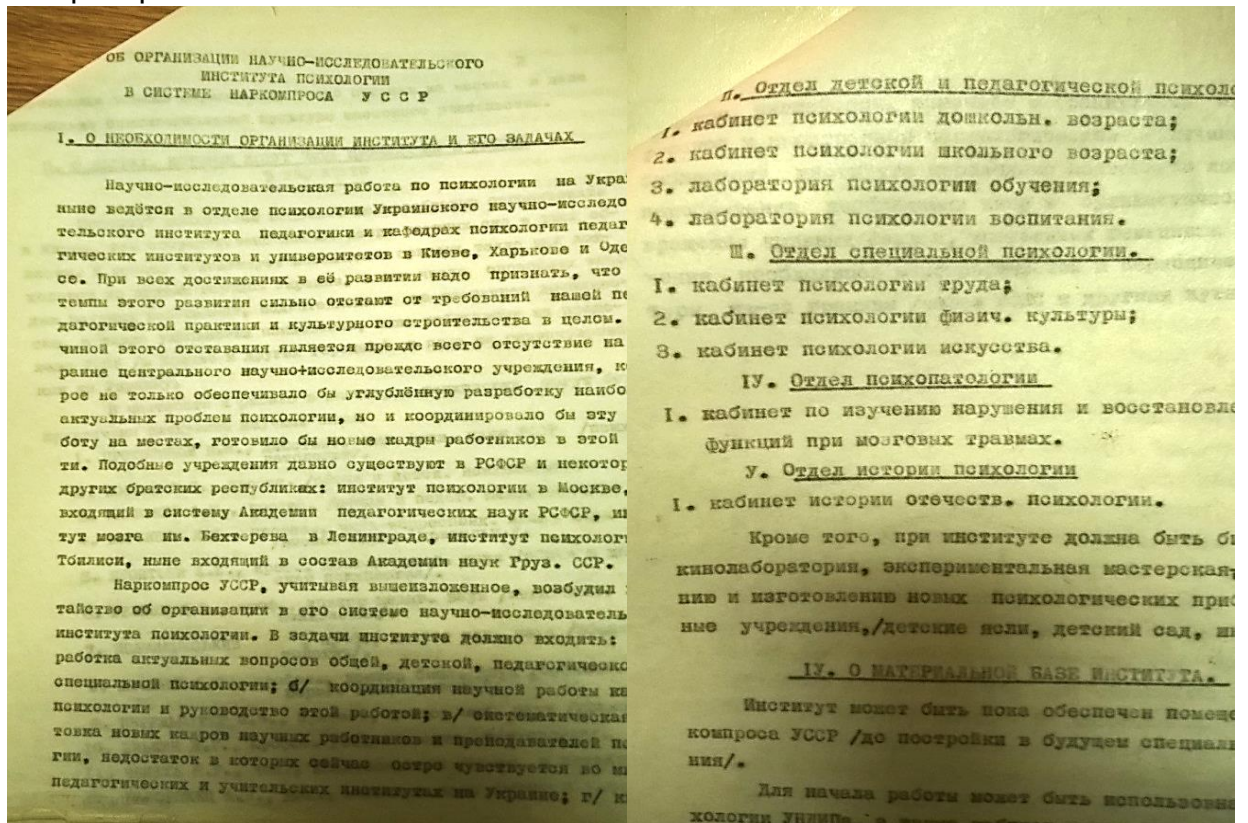

На фото: лист Г.С.Костюка Народному Комісарові УРСР академіку Тичині П.Г. щодо створення Інституту.

На фото: постанова Ради народних комісарів Української РСР від 1 жовтня 1945р. про організацію в м. Києві Науково-дослідного інституту психології Наркомосвіти УРСР.

Саме тому серед перших структурних підрозділів Інституту була створена лабораторія психології навчання:

На фото: постанова щодо організації науково-дослідного інституту психології в системі Наркомпроса УРСР.

З 1951 р. дослідження цього наукового напрямку координувались відомим українським психологом Іваном Омеляновичем Синицею, чиє ім'я носить лабораторія:

На фото: Іван Омелянович Синиця

Від початку створення основним напрямком роботи лабораторії була комплексна розробка генеральної теми української психологічної школи, очолюваної на той час Г.С. Костюком – співвідношення навчання, виховання і розвитку особистості. Характерною рисою дослідницької роботи лабораторії був тісний зв'язок із практикою навчання та виховання дитини.

З 1978 р. лабораторію психології навчання впродовж трьох десятиліть очолює дійсний член НАПН України, доктор психологічних наук, професор Максименко Сергій Дмитрович:

На фото: Максименко Сергій Дмитрович.

Протягом цього часу розвивалась самостійна психологічна школа психології навчання, в межах якої була створена концепція та проводилась фундаментальна розробка проблеми, здійснювана співробітниками лабораторії. В основу роботи

лабораторії покладено теорію генетичної психології особистості та генетико-моделювальний метод, розроблені С.Д. Максименком.

В 80- 90-ті роки ХХ ст. дослідницька робота здійснювалась в межах діяльнісного та культурно-історичного підходів, проводилось поглиблене вивчення розвитку особистості в процесі навчання. Був обґрунтований генетико-моделювальний метод організації навчального процесу, що дозволяє відновлювати різні типи учиннієвої діяльності і вивчати закономірності формування психічних новоутворень в залежності від змісту учбових предметів. Обґрунтовувались психологічні засади побудови навчальних курсів на діяльнісній основі. Досліджувались вікові закономірності становлення особистості учня. Одночасно розроблялись методи діагностики психічного розвитку школярів, рівня сформованості у них учиннієвої діяльності. Було створено методичні розробки навчальних курсів та діагностичних завдань, побудованих на різному предметному матеріалі для різних вікових контингентів учнів.

Пріоритетним напрямком дослідницької роботи лабораторії від кінця 90-х років ХХ ст. стали проблеми розвитку особистості в системі безперервної освіти та вивчення психолого-педагогічних умов розвитку особистісної активності в освітньому просторі. Важливими завданнями цього напрямку роботи стали виявлення та дослідження структури освітнього простору, розвивального потенціалу освітнього простору та чинників, що визначають психічний розвиток особистості в освітньому просторі певного типу. Була створена основа для науково-практичної експертизи типів освітніх середовищ навчальних закладів, комплексної оцінки впливу освітнього середовища на психічний розвиток особистості.

В останнє десятиліття основною проблематикою Лабораторії є дослідження проблеми самодетермінації в генетичному контексті, вивчення процесу розвитку і становлення самодетермінації особистості в психолого-педагогічному ключі: методологічного аналізу проблеми та побудови психологічної концепції самодетермінації особистості через з'ясування психологічних закономірностей, чинників та умов становлення самодетермінації.

Результати наукових досліджень лабораторії використовуються та впроваджуються в практику навчальної роботи у вигляді: - програм пізнавального та особистісного розвитку дитини молодшого та середнього шкільного віку (загальноосвітні середні школи та ліцеї); - діагностичних методик серії «Психологічний інструментарій»; - матеріалів загальних та спецкурсів, підготовлених для студентів-психологів та студентів-медиків; - корекційних та тренінгових програм (підготовка психологів, соціальних та медичних працівників); - публікації результатів дослідження як теоретичних, методичних та практико-орієнтованих матеріалів (монографії, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації тощо); - індивідуальному консультуванні (батьків, школярів, студентів, учителів, практичних психологів).

Поряд із дослідницькою роботою, суттєвим напрямком діяльності лабораторії протягом усього існування була підготовка наукових кадрів української психології. Під науковим керівництвом завідувача (Максименка С.Д.) та співробітників лабораторії підготовлено більше 140 кандидатів та більше 30 докторів психологічних наук.

Лабораторія є провідним в Україні науковим координуючим центром в галузі психології навчання, осередком наукової школи, що динамічно розвивається. Задачею лабораторії в цьому контексті є інтеграція досліджень лабораторії в українську психологічну науку, використання психологічного інструментарію, що

відповідає сучасним світовим стандартам, створення сучасних спільних програм досліджень із залученням різних дослідницьких центрів України, організація спільних експериментальних баз і використання отриманих дослідницьких даних.

В різні роки в лабораторії працювали знані українські психологи: Бех І.Д., Бондаренко О.Ф., Рождественський Ю.Т., Швалб Ю.М.

Декілька років тому Лабораторія започаткувала дослідження проблеми самодетермінації в генетичному контексті, вивчення процесу розвитку і становлення самодетермінації особистості в психолого-педагогічному ключі: методологічного аналізу проблеми та побудови психологічної концепції самодетермінації особистості через з'ясування психологічних закономірностей, чинників та умов становлення самодетермінації. Результати роботи лабораторії протягом 2009-2013 рр. знайшли своє відображення в колективній монографії «Психологічні чинники самореалізації особистості в освітньому просторі». В контексті теми «Розробка показників та аналіз чинників самодетермінації особистості учнів в системі загальної освіти» монографія лабораторій психології навчання ім. І.О.Синиці отримала відзнаку в конкурсі наукових розробок за номінацією «Формування творчої особистості в навчальних закладах» XVI Міжнародної виставки-презентації «Сучасна освіта в Україні – 2013».

Наразі завершується робота лабораторії над темою «Діяльнісна самореалізація особистості в освітньому просторі» (2014-2017рр.). Основна ідея дослідження полягає у визначенні підґрунть діяльнісного саморозвитку особистості в освітньому просторі з виокремленням системоутворювальної складової – самореалізації. Остання розглядається як реалізація свободи й відповідальності людини за себе і свої стосунки із зовнішнім світом.

